

Everwijnsgoed, monument als leerboerderij

DUBBELE KRACHTTOER VAN GELDERSE JONGEREN

De boerderij met de blauwe deuren aan de Bennekomseweg, in het stroomgebied van de Renkumse beek, heeft een heel eigen karakter. De uit 1805 daterende Saksische hofstede – het Everwijnsgoed – doet dienst als leerboerderij. Een groeiend voorbeeld en toonbeeld van praktisch idealisme, gericht op het eigentijdse gebruik van een monument.

Een verheugende factor is voorts dat Gelderse jongeren – eind van de jaren zeventig – initiatieven hebben genomen om de tot ondergang gedoemde, sterk verwaarloosde en ten dele leeggeroofde boerderij, te redden.

Ir. Regina E. van Dorp, landbouwkundige, met aandacht voor natuurbeheer en waterzuiveringsproblematiek, medebewoonster van de inmiddels herboren hofstede, vertelt geestdriftig over verleden en heden van het Everwijnsgoed, dat vooral tijdens de week-einden een toenemende belangstelling geniet. Ze is voorzitter van de Stichting Everwijnsgoed, die destijds is opgericht om de boerderij te behouden.

BELANGSTELLING WEKKEN

‘De twee broers, die op het Everwijnsgoed hadden geboerd, waren oud geworden en vertrokken. Het goed kwam leeg te staan en de eigenaar, Staatsbosbeheer, wilde de hofstede slopen,’ aldus ir. Van Dorp. ‘Het is een lang verhaal dat er in het kort op neer komt, dat we geld gingen inzamelen. Dat kán wanneer je mensen voor een belangwek-

kend project in hun regio, maar ook daar buiten, weet te interesseren. Er is beslist sluimerende belangstelling voor monumentenbescherming, maar je moet die heel gericht aanmoedigen. Onze jonge Stichting kon het goed voor f 50.000,- kopen. De grootscheepse restauratie die onvermijdelijk moest volgen, vergde f 800.000,-. Met steun van Monumentenzorg en anderen – o.a. met een lening uit het Restauratiehulpfonds van Bond Heemschut – konden we Everwijnsgoed in de oorspronkelijke staat herstellen. De vakbekwaamheid van het koninklijk aannemersbedrijf Woudenberg bv en het talent van de Deventer restauratie-architect, ir. H. Roebbers, hebben tot een fantastisch resultaat geleid. Daarna stonden we voor een tweede krachtsinspanning: de verdere doelstellingen van onze stichting verwerkelijken. Opnieuw gingen we de boer op voor giften, leningen, tot in Duitsland – een bank die voor ons project aanspreekbaar was – toe.’

Het gesprek heeft plaats in de grote keuken van de hofstee, waar in het fornuis hout, van de Boswachterij Oostereng, wordt gestookt.

Centrale verwarming is er niet bij, in de milde jaargetijden zorgen de dikke muren voor een aangenaam klimaat.

Het front van het complex ligt aan de achterzijde, met een riant uitzicht op weide, beemd en bos. Het blikveld aan de voorzijde toont de lange voorwand van de opstallen, waarin vooralsnog kleinvee is teruggekeerd. In het grote woonhuis, waar de bedsteden in gebruik zijn, wordt geleefd.

Het monument is nauw verbonden met zijn historische omgeving, met de boswachterij en het landgoed Quadenoord.

Het unieke van het complex is thans het door de stichting in het leven geroepen boerenbedrijf voor kennismaking met en onderricht van het agrarisch handwerk.

VRIJWILLIGERS IN TOUW

– Wat wordt er nu gedaan, beoogd?

Mevrouw Van Dorp: ‘Met de hulp van vrijwilligers(sters) (deskundigen) voeren we een klein biologisch, maar dynamisch bedrijf. Er wordt zeer bewust gewerkt ten behoeve van het natuur- en landschapsbeheer. Daarbij worden er allerlei leermogelijkheden aangeboden. Op de boerderij en op de door Staatsbosbeheer in gebruik gegeven gronden, wordt een aantal activiteiten bedreven zoals:

- land- en tuinbouw
- geitenhouderij, met kaasmaken
- graslandbeheer/schapenhouderij
- broodbakkerij

LEREN IN VAALTSTAL

Bij een rondgang bezoeken we de grote, overdekte mestplaats. Die is omgetoverd tot een leslokaal, de enige accommodatie van de boerderij die van warme lucht kan worden voorzien. Mensen, die belangstelling hebben voor agrarisch werk – dier en gewas – kunnen op Everwijnsgoed al dan niet diepgaand ruiken aan het boerenbedrijf. Het gaat in den regel om jongeren die nog een toekomstkeuze moeten maken.

Frontaanzicht van de boerderij Everwijnsgoed, van de Bennekomseweg gezien is dat de achterzijde. Muurankers geven de ouderdom van de boerderij aan.

Deel van de voorzijde van de opstallen, gelegen aan de daar lopende parallelweg van de Bennekomseweg.

Ir. Van Dorp: 'We stellen ze in de gelegenheid om zich te oriënteren. Praktijk en theorie gaan hand in hand. Cursisten betalen wel een bijdrage.'

Ze wijst er op, dat de leerboerderij nog in ontwikkeling is, het vrijwilligerswerk staat centraal.

'Maar willen we de doelstellingen volledig bereiken, dan zal er in de nabije toekomst toch een boer – een jong boerengezin – op Everwijnsgoed moeten komen.'

Voor het goed functioneren van de hofstede en de verzorging van de vier hectaren grond. Ook een professionele kaasmaker is dan nodig. Men wil ook koeien gaan houden. Om de boerderij terwille van het onderricht een beroepsmatig karakter te geven, moet er geld komen. Daarom opnieuw fondsvorming, de tweede krachttoer van de Stichting.

BAKHUIS

In het oude losstaande bakhuis, een monumentje bij een monument – waarin de gewelfde oven met takkenbossen wordt gestookt – wordt iedere woensdagavond een begin gemaakt met broodbakken: bakfermentbrood (ferment: gisten). Donderdagmiddag is er bruinbrood, krentenbrood en roggebrood. Er is een klantenkring, ook via de biologische winkel in Renkum.

De Bakkersgroep meldt via een stenciltekst: 'Lang voor onze jaartelling stond graanpap al vooraan op het dagelijks menu. In de vroeg-Griekse tijd ontdekten men dat je die graanbrij op een hete steen of in de zon tot stevige koeken kon bakken. Op deze manier ontstonden platte broden. Later ging men de graankorrels tot meel wrijven en deegrijsmiddelen gebruiken. Al in de middeleeuwen bestond het gebruik brood te bakken met behulp van honing, zout en olie. In de jaren

dertig van onze eeuw werd het bakken van brood op honingbasis verder ontwikkeld. Om de gisten uit nectar een goede ontwikkelingsmogelijkheid te bieden, wordt er als voedsel wat peulvruchtenmeel bijgedaan. Het graan (tarwe) dat de bakkersgroep gebruikt, wordt op de windmolen De Vliet in Wageningen gemalen.'

Terug naar de gastvrouw, die nog eens benadrukt, dat men met samenwerking en vrijwilligheid veel kan bereiken. Daardoor ook is het Everwijnsgoed er voor iedereen, die wordt aangesproken door de doelstellingen van de Stichting. En dat is men al gauw, dwalend door de stallen, de lesruimte, bezichtiging van de 'mooie' kamer met een kleine bibliotheek.

Wie dit allemaal leest, is de helft nog niet aangezegd. Men moet eens meewerken om ook te ervaren, dat wanneer een monument tot nieuw leven is gebracht, het in de regel uitnodigt er toekomstwaarde aan te verbinden.

We voldoen gaarne aan het verzoek aandacht te vestigen op de mogelijkheid van financiële steun, om donateur, vriend, vriendin te worden van Everwijnsgoed. Men kan onder meer kennis nemen van het cursusprogramma, men kan zich als praktijkleerling melden, wel voor minstens een half jaar en dan een dag per week.

Het bestuur bestaat – naast mevr. Van Dorp – uit:

drs. W. B. Harms, secretaris, ir. W. J. Chardon, penningmeester en dr. F. N. Verkleij, allen in verbondenheid met natuur, milieu en monument.

Er is een actieve Raad van Advies: prof. ir. P. Tideman, prof. dr. M. F. Mörzer Bruyns, drs. R. Boeringa en dr. A. H. Bos.

Voor inlichtingen; zowel cursussen als ondersteuning:

Stichting Everwijnsgoed, Bennekomseweg 160 – 6871 KJ Renkum, telefoon 08373 – 16 269. Giro 4055822. De nieuwste folder wordt op aanvraag toegezonden.

Jan Roelfs sr.

Boeken

Arboretum Trompenburg Bomenrijk in Rotterdam.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Stichting Arboretum Trompenburg is een gedenkboek uitgegeven waarin uitgebreid ingegaan wordt op de geschiedenis van Kralingen. Daarbij komen aan de hand van archief-foto's en kaartenmateriaal diverse oude buitenplaatsen zoals Rustwat, 's-Gravenhof, Buitenzorg, Iepenhof, Kuijl's Fundatie e.a. aan de orde (90 pagina's). Het tweede deel (80 pagina's) is gewijd aan Trompenburg zelf met vele mooie kleurenfoto's en wordt besloten met een rijk geïllustreerde beperkte catalogus deel uitmakend van het complete gegevens-systeem. Dankzij vele sponsors kan dit interessante en aantrekkelijke boek besteld worden voor slechts f 30,- (incl. porto) op girorekening nr. 67 11 32 t.n.v. de Stichting onder vermelding 'Bomenrijk'.

In de bekende serie 'De Nederlandse Kastelen' uitgave van de Ned. Kastelenstichting en de ANWB, zijn weer enige delen verschenen **De Gevangenpoort te 's-Gravenhage en Groeneveld**, zoals in 1982 ook **Het Slot Haamstede** werd uitgegeven.

De handige kleine, maar uiterst informatieve boekjes, rijk van illustraties voorzien, staan onder redactie van prof. dr. J. G. N. Renaud en A. I. J. M. Schellart en betreffen kastelen die in het algemeen te bezichtigen zijn. Het boekje over het **Slot Haamstede**, sinds 1981 in eigendom van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, werd geschreven door het echtpaar Dijkmeester-de Brauw, bewoners van het Slot.

Het deel over **Groeneveld** werd geschreven door ir. M. G. Wagenaar Hummelink. Bij de rondgang over het Landgoed en door het Huis Groeneveld belandt men bij de interessante tentoonstellingen die in het Nationale Centrum Groeneveld staan opgesteld, permanent of tijdelijk. Voorts propageert het boekje om lid te worden van de Stichting Groeneveld.

De **Gevangenpoort** werd door een drietal auteurs samengesteld die van dit object voor menig schoolreisje vele belangwekkende gegevens aandragen van o.a. bouwgeschiedenis, procesgang, cipers, monument, verkeersweg langs de poort, tot rijksmuseum toe. De boekjes zijn verkrijgbaar ad f 4,75 bij de Ned. Kastelenstichting te Doorn, tel. 03430-6282.

In de bekende oude ansichtenreeks van Molens, uitgegeven door de Europese Bibliotheek te Zaltbommel, zijn wederom enige delen verschenen '**De Molens van Amsterdam**' deel 2 f 36,- ISBN 902881994 0 '**De Molens van Amsterdam**' deel 3, f 36,- ISBN 90 2882466 9, beide geschreven door Mr. J. H. van den Hoek Ostende. **Molens in Friesland, deel 2**, f 33,75 ISBN 90 2882082 5 is samengesteld door D. M. Bunschoeke en P. Timmermans.